

SONBAHAR HAREKETLİ OLACAĞA BENZİYOR

Aydınlık Gazetesi, 20 Haziran 2020

Yıldırım Koç

15-16 Haziran 1970 eylemlerinin 50. yıldönümünü geçtiğimiz günlerde yaşadık. Bu vesileyle 1989 Bahar Eylemlerini de değerlendirdik. Zonguldak maden işçilerinin muhteşem 4-8 Ocak 1991 Zonguldak-Mengen yürüyüşü de gündeme geldi.

Acaba bu yıl sonbaharda bizleri nasıl bir ortam bekliyor?

KADROYA GEÇİRİLEN TAŞERON İŞÇİLERİ

Türkiye'nin uzun yıllardır kanayan yaralarından biri, taşeron işçilerinin sorunlarıydı. Özel sektör taşeron işçilerinin sorunlarının çözümü için bir adım atılmadı, ancak kamu kesiminde çalışan taşeron işçilerinin 800 binden fazlası 2 Nisan 2018 tarihinde belediye şirketlerinde ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarında kadroya geçirildi. Kadroya geçirilen taşeron işçileri ilk başlarda çok mutluysa ve kısa bir süre içinde, kadroya alındıkları işyerlerindeki diğer işçilerle aynı haklara kavuşacaklarını umut ediyorlardı. Öyle olmadı. Belediye şirketlerinde kadroya geçirilen işçilerin 30 Haziran 2020, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında kadroya geçirilen işçilerin de 31 Ekim 2020 tarihine kadar toplu iş sözleşmesi yapma hakkı ortadan kaldırıldı. Bu işçiler için, Yüksek Hakem Kurulu tarafından sonuçlandırılan bir "toplu iş sözleşmesi" uygulandı. 696 sayılı kanun hükmünde kararnameyle de, kadroya geçirilen bu işçiler için toplu sözleşme yetki süreçlerinin, Yüksek Hakem Kurulu'nun uygulamaya koyduğu "toplu iş sözleşmesi"nin yürürlük tarihinin sona ermesinden sonra başlatılabileceği kararlaştırıldı.

Belediye şirketlerinde kadroya geçirilen taşeron işçileri, Temmuz ayında yetki işlemlerine başlayacaklar ve onların toplu iş sözleşme görüşmeleri sonbaharda yoğunlaşacak.

Diğer kamu kurum ve kuruluşlarında kadroya geçirilen taşeron işçileri için yetki işlemleri, Kasım ayının başında başlatılabilecek. Bu yetki işlemleri, kamu kurum ve kuruluşlarındaki diğer işçilerin yetki işlemleriyle örtüşecek. Eskiden beri kamuda çalışan işçilerin toplu iş sözleşmelerinin büyük bölümünün yürürlük sona eriş tarihleri 28 Şubat 2021'dir. Bu toplu iş sözleşmeleri için yetki işlemleri, 120 gün önceden başlatılabilmektedir. Bu da, Kasım ayının ilk günlerine gelir. Böylece yüzbinlerce işçinin toplu iş sözleşme görüşmeleri aynı döneme rastlayacak. Bu işçilerin yüzbinlercesi de iki yıldır büyük bir mağduriyet ve eşitsizlik yaşıyor. Bunun telafi edilmesi için çalışacaklar.

Gözden kaçan bir durum, kamu kesimindeki işçi sayısındaki büyük artıştır. Özelleştirmeler nedeniyle kamu kesiminde işçi sayısı iyice azalmıştı. Belediyeler dahil, 2017 yılında kamu kesiminde toplam işçi sayısı 408.888 idi. 2020 yılı Şubat ayı verilerine göre, belediyeler dahil kamu kesiminde çalışan işçi sayısı 1.195.480'dir. Bu kitlenin yaklaşık 850 bini de iki yıldır büyük sıkıntı içinde bulunan eski taşeron işçileridir. Bu işçiler, haklı olarak, bu mağduriyetlerinin giderilmesini isteyecek.

Ancak merkezi yönetim bütçesi (devlet bütçesi) büyük sıkıntı içinde Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre, 2019 yılının ilk 5 ayında bütçe açığı 66,5 milyar lira iken, 2020 yılının ilk 5 ayında 90,1 milyar lira oldu. Bu rakamın önümüzdeki aylarda daha da artması bekleniyor. Bu durumda, sonbaharda, Türkiye'de uzun bir aradan sonra, kamu kesiminde 1,2 milyon işçinin toplu sözleşme görüşmelerinin hareketliliği yaşanacak.

İŞSİZLİK DAHA DA ARTACAK

TÜİK verilerine göre, 2020 yılı Mart ayında işsiz sayısı 3 milyon 971 bin idi. Ancak, işsiz olup iş aramayanların sayısı da 3 milyon 728 bini bulmuştu. Diğer taraftan, İşsizlik Sigortası Fonu'ndan kısa çalışma ödeneği verilen işçi sayısı Nisan ayında 3 milyon 243 bin, Mayıs ayında 3 milyon 91 bin kişiydi. Ücretsiz izne çıkarılanların sayısı da 1 milyon bini bulmuştu. Diğer bir deyişle, işsizlikte ciddi bir artış söz konusuydu. Kısa çalışma ve ücretsiz izin uygulaması 17 Temmuz 2020 tarihinde bitiyor. 17 Nisan

2020 tarihinde yürürlüğe giren kanun, Cumhurbaşkanı'na bu süreyi 17 Ekim'e kadar uzatma yetkisi veriyor. Bu yetki büyük olasılıkla kullanılacak ve süre 17 Ekim'e kadar uzatılacak. Ancak ondan sonra da yoğun bir işten çıkarma süreci yaşayacağına benziyoruz. İşsizler ordusuna milyonlarca yeni insanın katılacağı büyük bir sıkıntı yaşanacak. En önemli noktalardan biri de, işsizliğe mahkum olacak bu insanların büyük çoğunluğunun tüketici kredisi ve kredi kartı borcu olması.

Ekonomik durum da iyi değil. Yeni bir virüs dalgası, bu sorunları daha da artıracak. Türkiye'yi sıkıntılı bir sonbahar bekliyor.